
Wprowadzenie

Bezpieczeństwo jest wartością, która towarzyszy ludzkości od zarania dziejów. Jednak zaangażowanie w zapewnienie bezpieczeństwa jest zmienne, tak jak zmienne są jego zagrożenia. Przez wiele wieków zagrożenia bezpieczeństwa były unicestwiane przede wszystkim w ramach struktur państwowych. Pozwalały one organizować swe struktury w taki sposób, aby tworzyć instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo, ale i aktywizować obywateli w celu wspierania tych struktur. Towarzystwo temu opracowanie procedur, które pozwoliły określić zakres i tryb postępowania poszczególnych podmiotów umożliwiających zapewnienie państwu i jego obywatelom bezpieczeństwa. Klasycznie zagrożenia bezpieczeństwa były klasyfikowane na te, które pochodzą z wewnątrz państwa, i te z jego otoczenia zewnętrznego. Pierwsze z nich jeszcze niedawno były utożsamiane z zagrożeniami bezpieczeństwa publicznego. O ile przeciwstawienie się tym zagrożeniom przez wszystkie struktury państwowe staje się coraz skuteczniejsze, o tyle zagrożenia pochodzenia zewnętrznego przybierają coraz to nowsze oblicza. Nie są one generowane jedynie przez inne państwa, ale przez struktury ponadpaństwowe i to w różnych obszarach, takich jak: polityczny, geograficzny, ekonomiczny, technologiczny, ale też społeczny i kulturowy, przybierając coraz większe znaczenie.

Efektom tak postrzeganej problematyki bezpieczeństwa jest organizowanie się państwa w struktury umożliwiające przeciwstawienie się tym zagrożeniom. Rzeczpospolita Polska jest aktywnym członkiem wielu organizacji mających służyć zapewnieniu światowego bezpieczeństwa, jak np. Organizacja Narodów Zjednoczonych czy Pakt Północnoatlantycki. Strukturą szczególnie bliską Rzeczypospolitej Polskiej jest Unia Europejska, której to Polska jest członkiem. Przestrzeń bezpieczeństwa Unii Europejskiej skupiona jest wokół jej celów traktatowych, klasycznie pogrupowanych w trzy filary, tj. gospodarczy, polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. Ochrona tej przestrzeni wymaga identyfikacji głównych jej zagrożeń, które wynikają nie tylko z kryzysu migracyjnego.

Monografia, którą oddajemy w ręce Czytelników, przedstawia zagrożenia Unii Europejskiej i procedury mające ją chronić, wynikające nie tylko z dokumentów strategicznych. Osiągnięcie zamierzonego celu wymagało przede wszystkim przedstawienia występujących w obszarze Unii Europejskiej głównych zagrożeń bezpieczeństwa oraz wybranych rodzajów bezpieczeństwa, takich jak: ekonomiczne, ekologiczne, energetyczne, informatyczne, zdrowotne i żywności. Uczyniono to w dwóch pierwszych rozdziałach monografii.

W świetle zidentyfikowanych zagrożeń przedstawione zostało bezpieczeństwo Polski jako kraju członkowskiego Unii Europejskiej. Nie było jednak zamiarem autorów dokonywanie oceny skutków członkostwa Polski we wspólnocie w kontekście zmiany zagrożeń bezpieczeństwa państwa, a przede wszystkim analityczno-poznawcze ukazanie tego obrazu w rzeczywistości ukształtowanej nie tylko przez działania Unii Europejskiej.

Przedmiotem publikacji jest też przedstawienie europejskiej strategii bezpieczeństwa oraz wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa jako obszaru działalności UE oraz źródeł stanowiących jej podstawy prawne. Przedstawiono też organy i agencje wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE. Omówione zostały w publikacji założenia wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE, organy odpowiedzialne za jej realizację oraz zasoby mające pozwolić na realizację tej polityki.

W kolejnej części publikacji przedstawiono współpracę policyjną i sądową krajów Unii Europejskiej w sprawach karnych oraz problematykę zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w UE. Zagrożenia wynikające z kryzysu migracyjnego znalazły swoje miejsce w przedstawionej polityce migracyjnej i azyłowej Unii Europejskiej. Poruszone zostały również istotne problemy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu w UE. Wspólnie stanowią one jakże ważną przestrzeń bezpieczeństwa w kontekście współpracy policyjnej i sądowniczej krajów UE.

Unia Europejska jest podmiotem, w otoczeniu którego funkcjonuje wiele organizacji międzynarodowych. W cele działalności tych organizacji wpisuje się bezpośrednio lub pośrednio troska o zapewnienie bezpieczeństwa. Stąd też procedury bezpieczeństwa w Unii Europejskiej muszą uwzględniać jej funkcjonowanie w tym środowisku. W publikacji został zamieszczony rozdział poświęcony właśnie współdziałaniu UE z organizacjami międzynarodowymi w zakresie bezpieczeństwa.

Tak jak środowisko organizacji międzynarodowych oddziałuje na Unię Europejską, tak Unia Europejska oddziałuje na jej państwa członkowskie. Oddziaływanie to oczywiście nie jest jednostronne. Przybiera postać wzajemnych korelacji wpływających na przyjmowane zarówno przez UE, jak i poszczególne jej państwa procedury bezpieczeństwa. W publikacji został przedstawiony wpływ UE na procedury bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Korelacje, o których tu mowa, dotyczą

również obronności, dlatego też autorzy zaprezentowali założenie doktryny obronnej Rzeczypospolitej Polskiej w świetle założeń UE.

Monografia jest skierowana nie tylko do specjalistów zajmujących się analizą bezpieczeństwa UE, ale przede wszystkim do studentów kierunków bezpieczeństwa narodowego i wewnętrznego. Autorzy, z myślą o tej grupie odbiorców, prezentują bogaty wykaz literatury, aktów prawnych i źródeł internetowych w bibliografii. Zainteresowany Czytelnik w ten sposób pogłębi wiedzę z omawianej dziedziny. Zagadnienia przedstawione w poszczególnych rozdziałach pozwolą im zapoznać się ze źródłami oraz kierunkami ewolucji bezpieczeństwa europejskiej wspólnoty, które zaowocowały procedurami bezpieczeństwa w UE przedstawionymi w publikacji.

Autorzy